

Landshypotek Bank

Landshypotek Banks Lantbrukspanel 1/2018

– Lantbrukarens roll i samhället

Förord Lantbrukspanelen 1/2018

Landshypotek Bank har satt samman en panel med större, drivna och engagerade företagare inom de gröna näringarna.

Vi på Landshypotek Bank har sett att det finns en bristande kunskap hos allmänheten om det svenska lantbruket idag. Vi förstår att ökad kunskap hos konsumenten leder till en ökad medvetenhet. Den bild som konsumenten har av näringen är viktig för branschens framtid och utveckling.

Vi är övertygade om att de som driver företag inom de gröna näringarna kan bidra med både kunskap och en rättvisande bild av det svenska lantbruket. Med panelen har vi kunnat ta tempen i olika frågor som rör branschen och hur det är att vara företagare inom de gröna näringarna.

Materialet är inte och gör inte anspråk på att vara statistiskt säkerställt, men med ett urval av landets främsta lantbruksföretagare som svarande ger panelen en god bild av känslan och uppfattningen hos landets bärande lantbrukare. Även då materialet ej är statistiskt säkerställt har vi valt att ange resultatet i procentsiffror för att ge läsaren en så bra bild som möjligt när det kommer till relation och storleksordning.

Det svenska lantbruket och svensk livsmedelsförsörjning står inför en rad utmaningar och möjligheter både på kort och lång sikt. Frågor om äganderätt, självförsörjning i tider av oro samt omställningen till ett mer hållbart lantbruk i Sverige och resten världen är frågor som diskuteras allt mer.

Det svenska lantbruket är viktigt för hela landet, trots att dess andel av ekonomin idag är blygsam. Över 170 000 svenskar håller på med jordbruk, antingen på heltid eller på deltid¹. Jordbruk med binärningar står för 1,2 procent av sysselsättningen i Sverige och lantbruket är en våra basnäringar som är viktig för landets sammanhållning och trygghet.

Snart går Sverige mot ett riksdagsval, och Landshypotek Bank vill att det svenska lantbruket och de människor som bär det svenska lantbruket får komma till tals. Hur tänker de svenska lantbrukarna om den tid vi lever i just nu och de förutsättningar som lantbruket har idag och kan tänkas ha i morgon?

¹<http://www.jordbruksverket.se/omjordbruksverket/statistik/statistikomr/jordbruksstatistisksammanstallning/basfaktaomsvenskjordbruk.4.116e9b9d159b31e6cb936b4a.html>

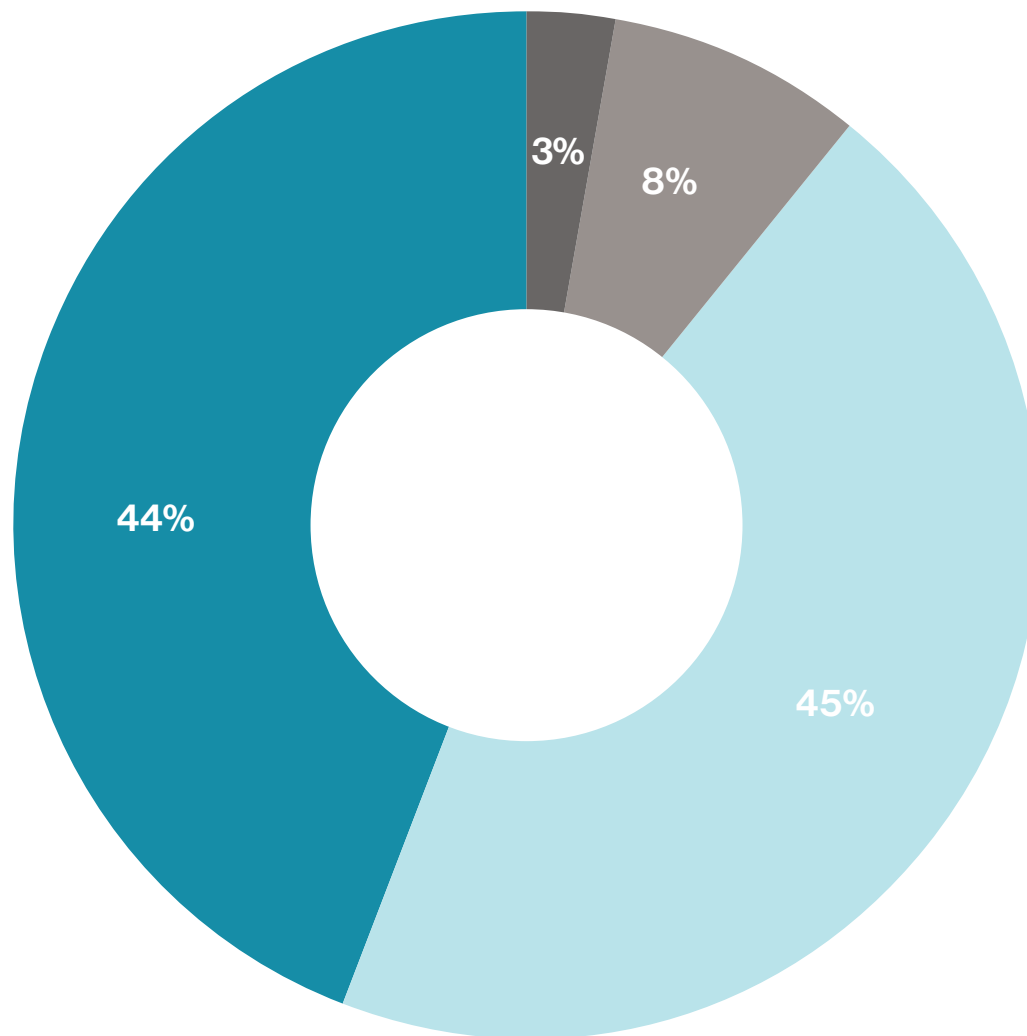
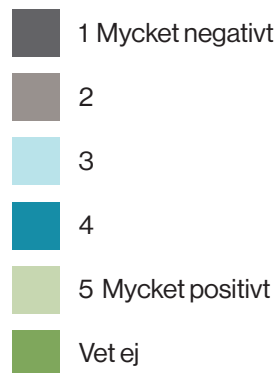
Slutsatser Lantbrukspanelen 1/2018

Lantbrukspanelen visar på flera intressanta mönster.

- Medan över hälften av paneldeltagarna upplever att man uppskattas/uppmärksammas av allmänheten, upplever bara en femtedel att man uppskattas/uppmärksammas av politiker.
- Samtidigt upplever 80 procent av de tillfrågade att allmänheten inte har en rätt bild av det svenska lantbruket. Nästan alla tycker att det är viktigt att allmänheten har en rätt bild av lantbruket.
- Det alternativ som flest ansåg behöver göras för att allmänheten ska få en god bild av lantbruket som möjligt är att införa kunskap om lantbruket i grundskolans läroplan (56%).
- De tre lantbruksfrågor som panelen anser vara viktigast inför årets valrörelse är förbättra självförsörjningen av mat (57%), få likvärdiga produktionsvillkor med övriga Europa (56%) samt förenkling av regelverk/administration för småskalig livsmedelsproduktion (31%).
- 95 procent av de tillfrågade tror inte att lantbruksfrågorna kommer att få tillräckligt utrymme under den kommande valrörelsen.
- Det viktigaste för lantbrukets framtid anser panelen (55 %) är mer konkurrenslika villkor med övriga länder.

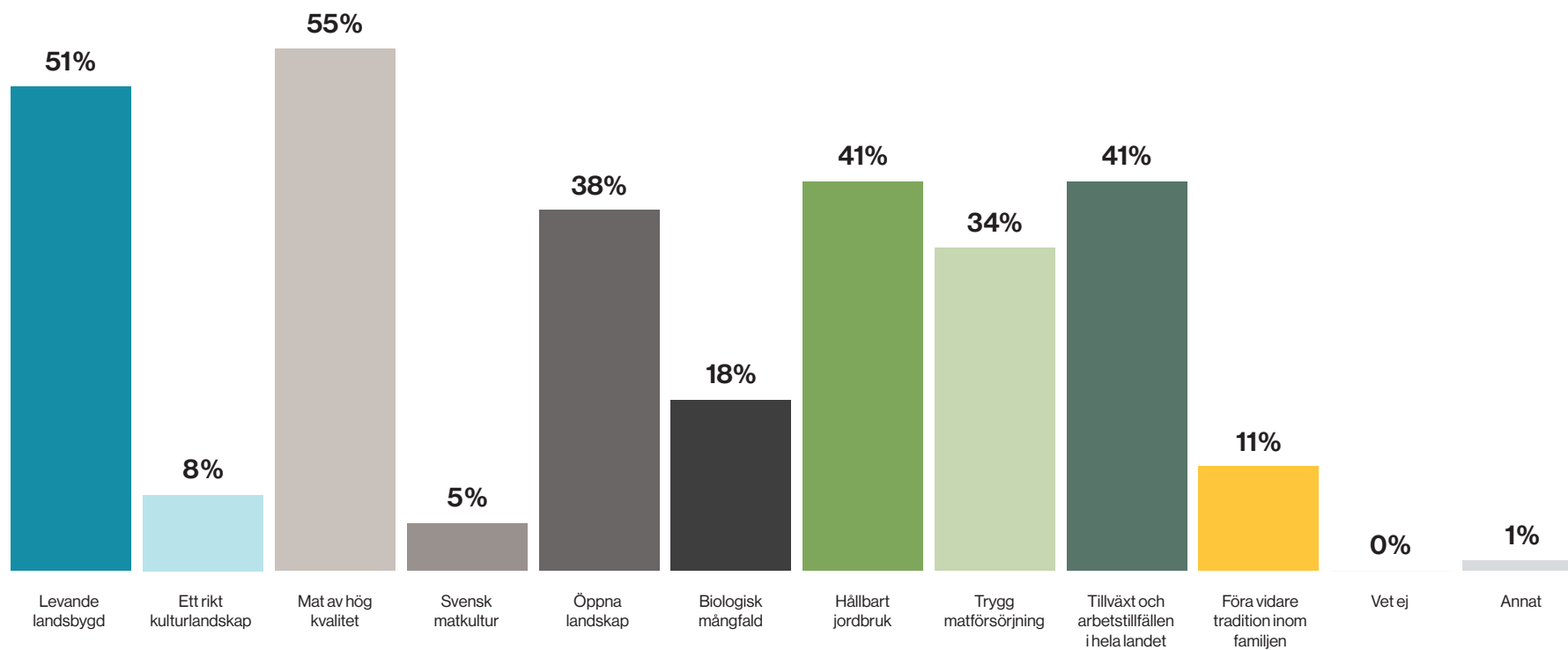
Hur ser du på det kommande året inom svenskt lantbruk?

Värdera från 1-5 där 1=mycket negativt och 5=mycket positivt

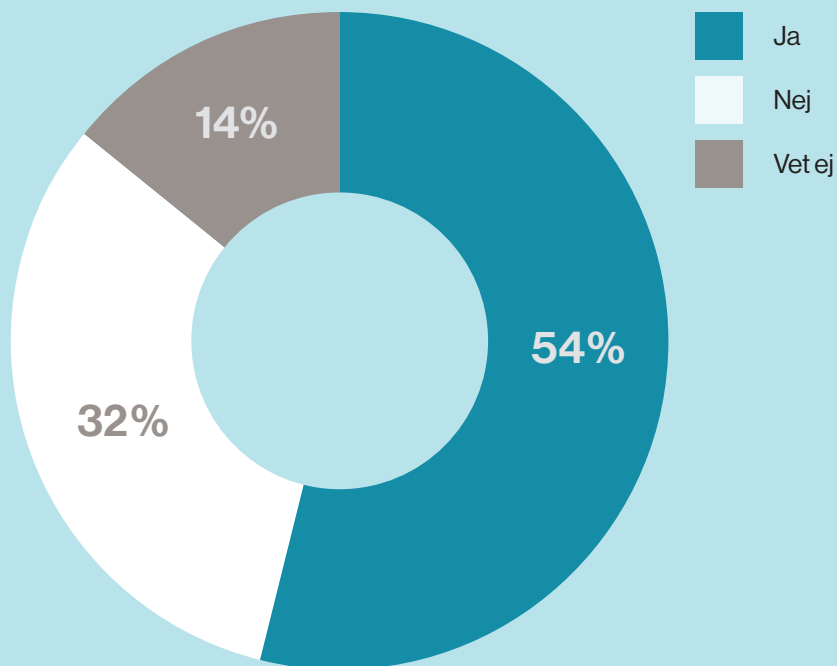

Vad anser du att du bidrar främst med som lantbrukare?

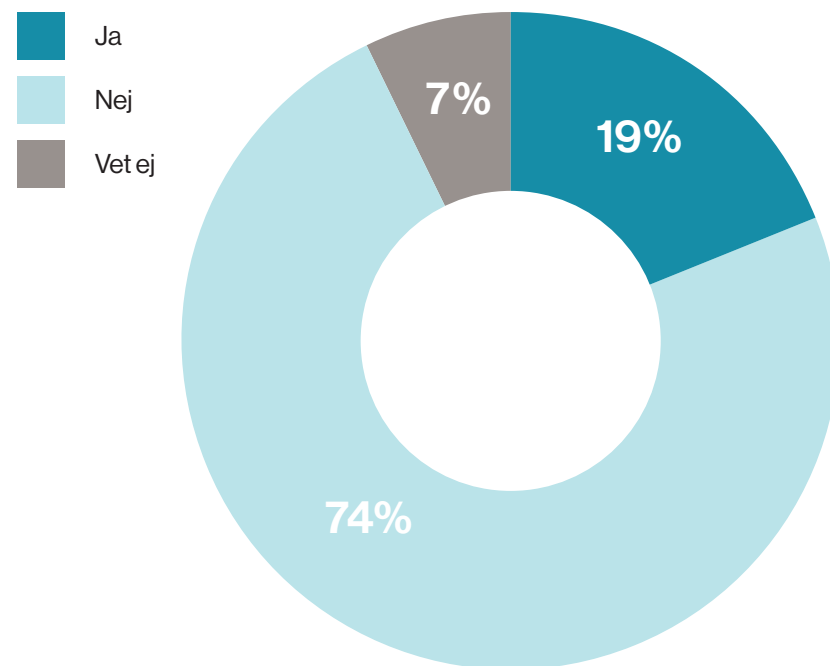
Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

**Tycker du att dina insatser
som lantbrukare uppskattas/
uppmärksammas hos
allmänheten?**

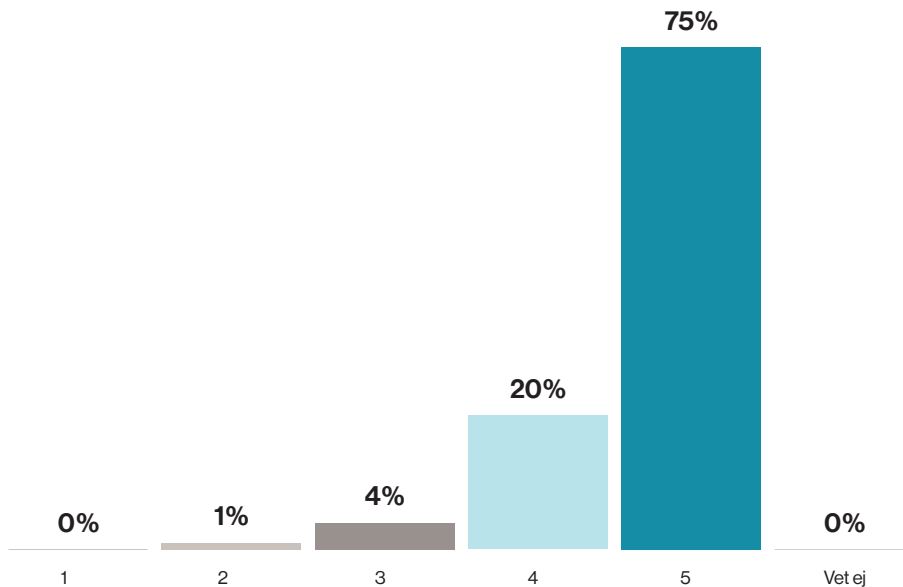

**Tycker du att dina insatser
som lantbrukare uppskattas/
uppmärksammas hos politiker?**

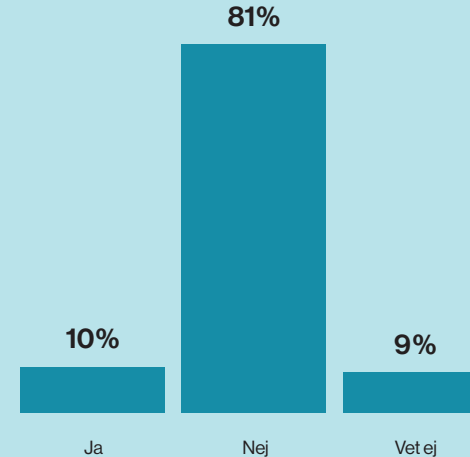

Är det viktigt att allmänheten har en god förståelse för dagens svenska lantbruk?

Värdera från 1-5 där **1=inte viktigt alls** och **5=mycket viktigt**

Anser du att allmänheten har rätt bild av svenskt lantbruk idag?

Vi lantbrukare har en viktig uppgift

På Stjernerunds Gård utanför Askersund vid toppen av Vättern bor Inga-Lill Gilbertsson tillsammans med sin man Mikael, som drivit lantbruk i trettio år. För tjugo år sedan flyttade de ihop på gården, och Inga-Lill som är ekonom tog då över mycket av kontorsarbetet. Gårdens grundverksamhet är framförallt växtodling, men de driver även äggproduktion, nötköttsproduktion samt äger en del skog. 2010 öppnade de dessutom gårdsbutik där bland annat ägg, honung, potatis, sylt och köttlådor säljs.

Hos Inga-Lill och Mikael är kretsloppstänkandet en naturlig del i arbetet. En stor del av verksamheten är ekologisk och man har investerat mycket för att slippa oljeberoendet på gården. De menar att om man försörjer sig på naturen måste man också ta hand om den.

Som lantbrukare tycker Inga-Lill att det är väldigt viktigt att allmänheten får mer kunskaper om jordbruket. Hon ser en utmaning i att förmedla en helhetsbild kring livsmedelsproduktion och andra viktiga värden som svenska lantbrukare bidrar med. Det kan handla om allt ifrån att förstå varför det luktar mycket gödsel vissa perioder om året till varför det dammar från åkrarna.

Inga-Lill
Gilbertsson

**”Få in mer
lantbruksfrågor
i skolunder-
visningen”**

För att Inga-Lill och Mikael ska kunna odla ekologiskt behövs t.ex. naturlig gödsel från djuren, vilket resulterar i en starkare doft som sprids med vinden, även om man försöker minimera luktavgång genom snabb nedbrukning av gödseln.

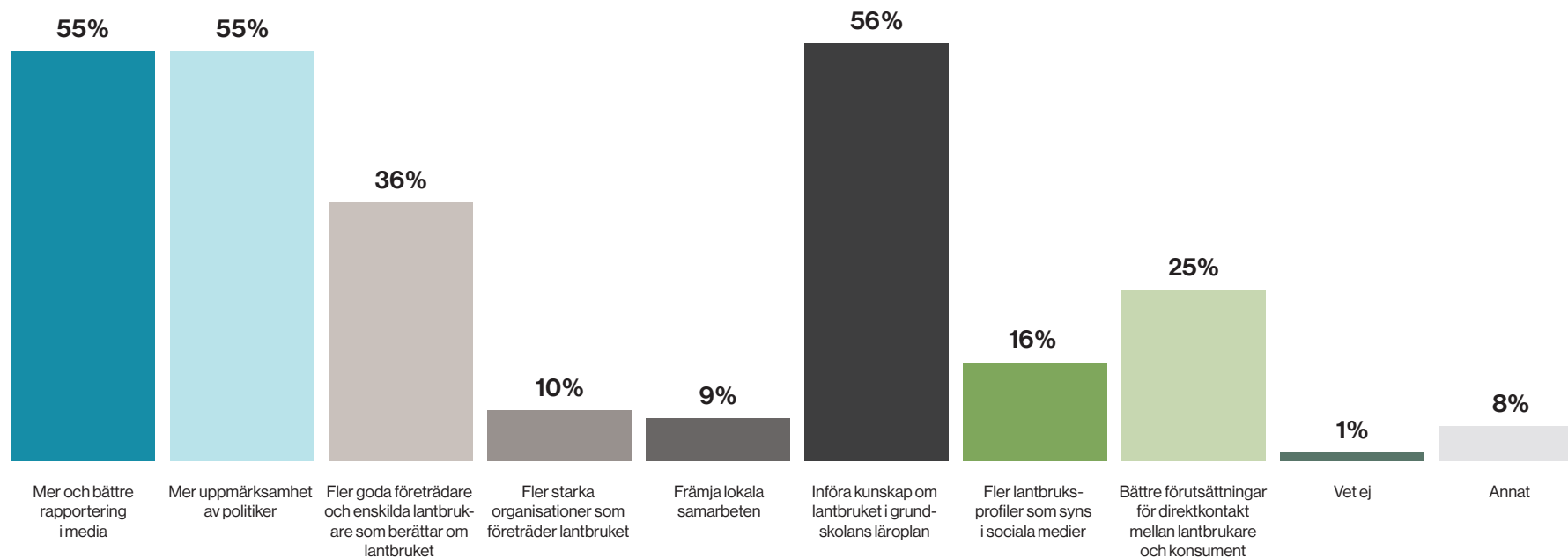
För att sprida mer kunskap till allmänheten tycker Inga-Lill att det är en god idé att få in mer lantbruksfrågor i skolundervisningen. Att uppleva lantbruket i verkligheten är ännu en viktig del i arbetet tycker hon.

– Vi brukar erbjuda praktikplatser till främst gymnasieelever på vår gård, där de får prova på allt möjligt i det dagliga arbetet. Vi har pågående samarbeten med lokala lantbruksskolor i bl.a. Örebro och Karlstad. Vi tar även emot klassbesök till vår gård för att visa på bredden av olika inriktningar man kan arbeta med på en gård. Vi lantbrukare har en viktig uppgift och det måste läras ut redan i grundskoleålder, säger Inga-Lill.

När Inga-Lill får frågan om vad hon känner inför framtiden som lantbrukare är hon positivt inställd. Hon hyser hopp om lokalpolitikerna och tror att lantbruksfrågorna kommer att få större utrymme i höstens val jämfört med förra valrörelsen. Både äganderättsfrågan, skogsutredningen och självförsörjningsfrågan tror hon kommer att lyftas en del.

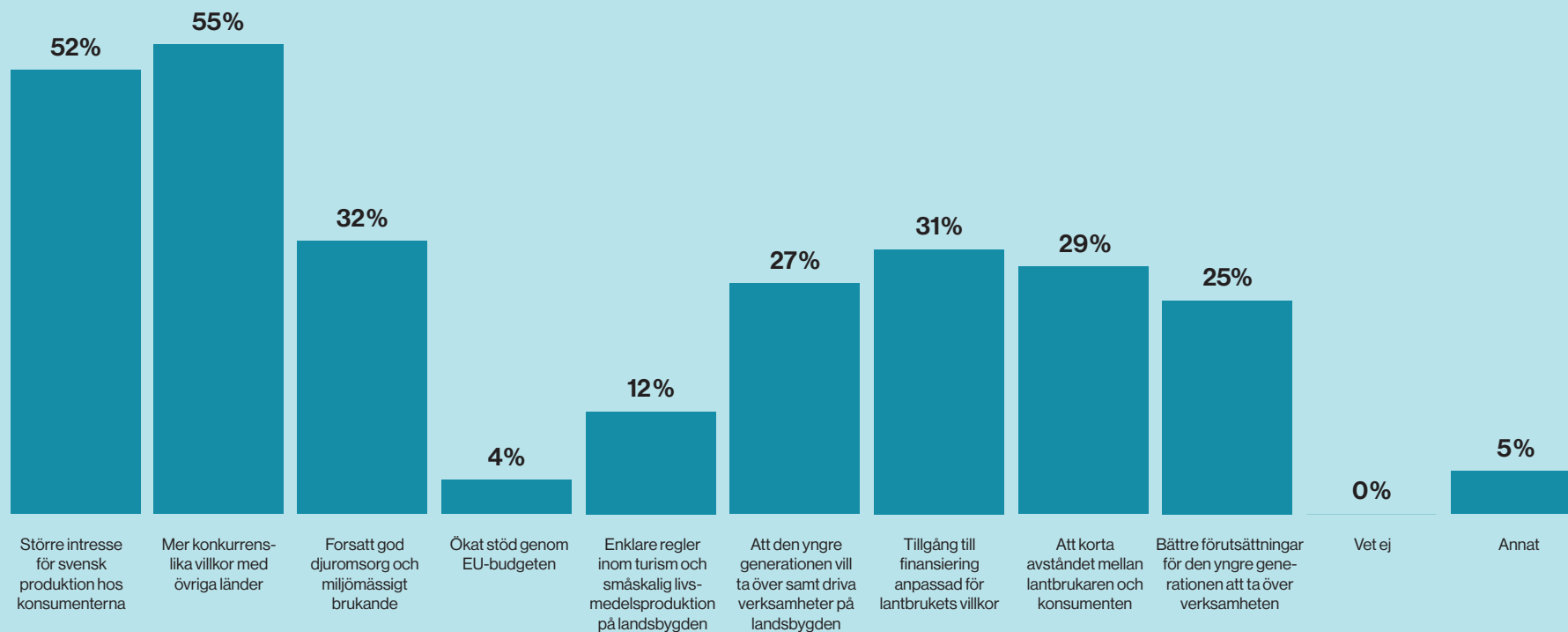
Vad behöver göras för att allmänheten ska få en så god bild av lantbruket som möjligt?

Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

Vad anser du är viktigast för svenskt lantbruks framtid?

Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

**Rickard
Axdorff**

Vi bör ge information redan i grundskolan

Rickard har varit lantbrukare sedan 2005 och driver familjetraditionen vidare på Södra Dylta i norra Närke. Verksamheten består främst av skogsbruk, men Rickard bedriver också lamm- och nötproduktion, har våtmarksskötsel, viltbruk samt olika typer av arrenden. Med Rickards bredd inom skog- och lantbruk bidrar han till konsumentmarknaden genom att vara en viktig leverantör av efterfrågade produkter.

Rickard anser att en stor utmaning för branschen är klyftan mellan lantbrukare och stadsbor.

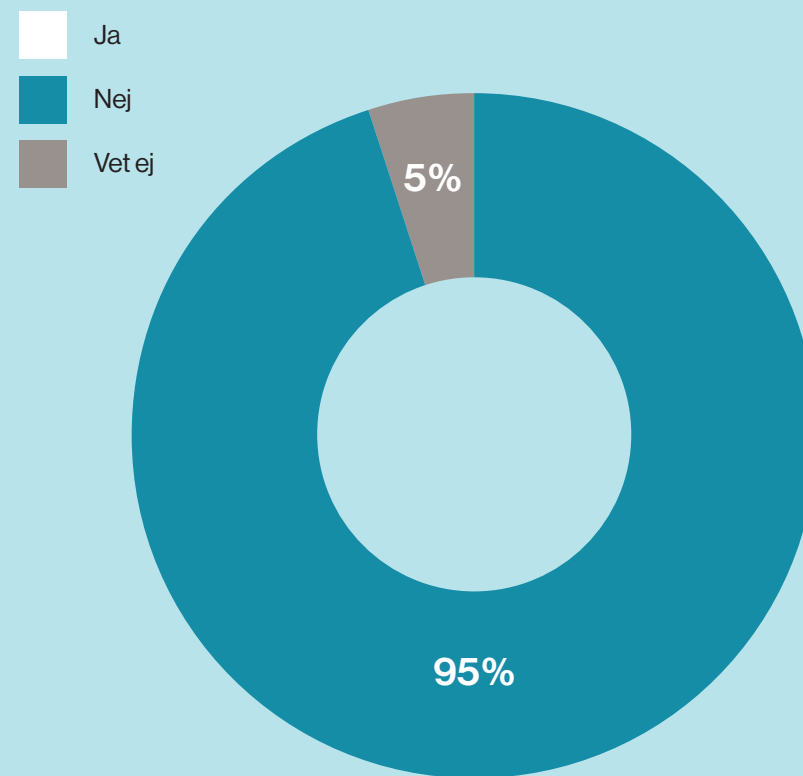
– Ofta pratas det om skillnaden mellan lantbrukarna och stadsborna. Det som dock är bekymmersamt är att det oftast är vi lantbrukare som talar om glappet. Jag tycker inte att det främst handlar om vikten av att förstå själva lantbruket. Det handlar snarare om att man ska förstå sin egen självexistens. Varje köp av vara är en moralisk handling och man måste ha en större förståelse när man väljer just den varan, säger Rickard.

En viktig aspekt för att ge en god bild av lantbruket till allmänheten är att redan i grundskolan informera om avvägningarna inom lantbruket – som exempelvis äganderätten. Rickard menar att äganderätten är en hygienfaktor för lantbrukets framtida utveckling och bygger på äldre värderingar som behöver förvaltas och försvaras – inte endast för lantbrukets skull utan för hela samhällets.

Det viktigaste för svenskt lantbruks framtid är marginalerna på landsbygden, lönsamheten och hur man når dit. Genom lönsamheten menar Rickard att vi löser biologisk mångfald, landsbygdsfrågan och självförsörjningen.

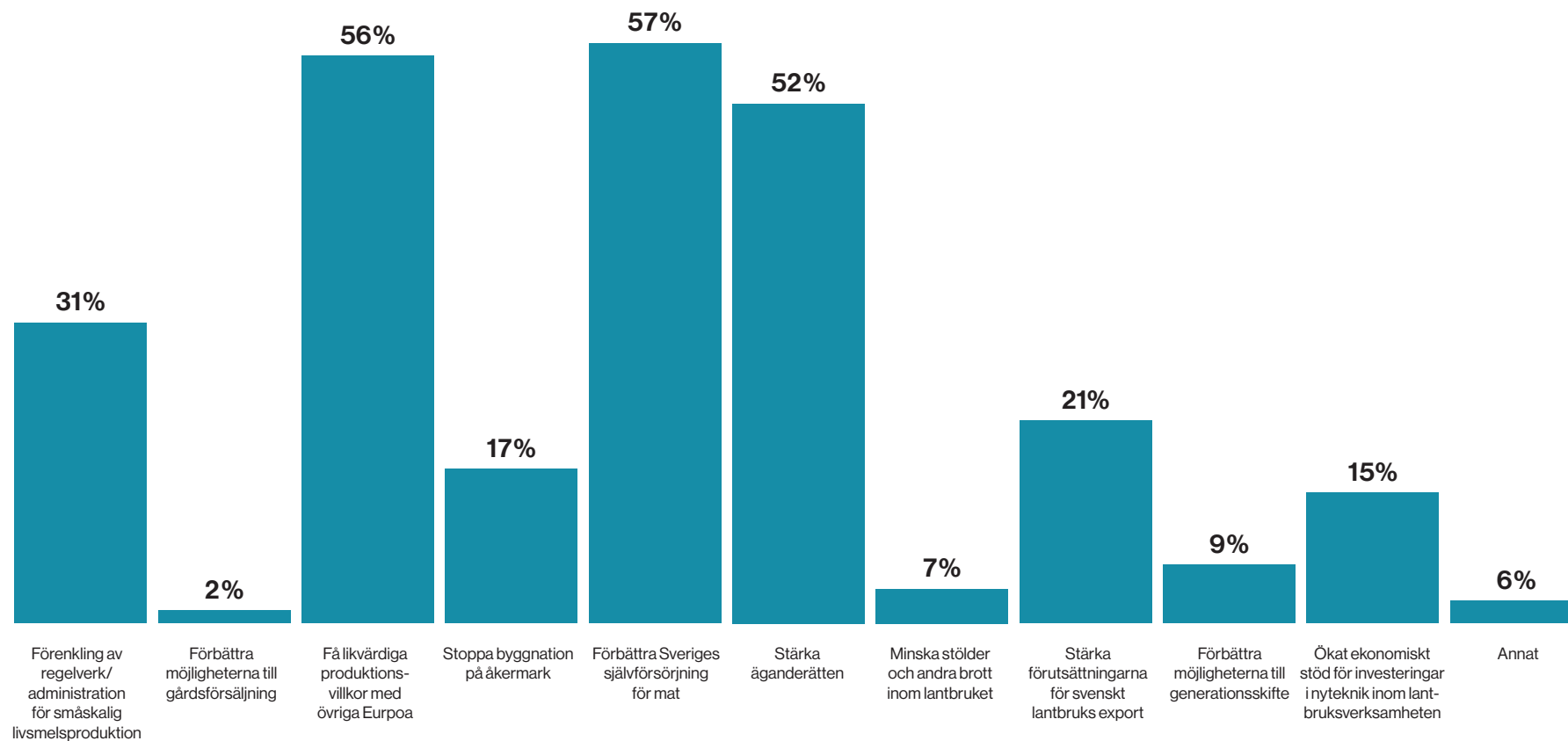
– För att få ett uppsving i lantbruksfrågorna handlar det om att sprida kunskapen direkt till allmänheten. Får vi folkopinionen att tycka att landsbygden är viktig, så kommer också politikerna att tycka det, säger Rickard.

Tror du att lantbruksfrågorna kommer få tillräcklig uppmärksamhet i höstens valrörelse?

Vilka lantbruksfrågor är viktigast i årets valrörelse?

Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

Jag vill ha lika konkurrensvillkor

På Boberg Västergård, strax utanför Fornåsa i Östergötland, driver Albin Gunnarson växtodling, skogsbruk och vindkraft sedan drygt tio år tillbaka. Albin är sjätte generationen på gården och odlar främst vete, men även raps som hos andra förädlas till matolja och biodiesel. Albins lantbruk bidrar till att hålla landskapet öppet i bygden, lokala arbetstillfällen och närproducerad energi – och trots att lönsamheten går upp och ner är Albin väldigt positiv i sin roll som lantbrukare och tycker det är ett roligt arbete.

Filosofin för Albin är att producera så mycket mat som möjligt på så liten yta som möjligt, och med en agronomexamen och biologisk kunskap i grunden så har han inga problem att tala om varför han tänker så. Han anser att öppenheten är en förutsättning för att öka allmänhetens intresse och kunskaper inom lantbruket.

Det som Albin anser är viktigt för det svenska lantbrukets framtid är lika konkurrensvillkor. Han menar att lantbrukares verksamheter i ena stunden behandlas som vilket företag som helst.

Albin
Gunnarson

**Viktigt att vi
har en hög själv-
försörjningsgrad**

Samtidigt klassas lantbruket som miljöfarlig verksamhet, vilket ibland blir svårt att hantera. I kommunen som Albin verkar inom prioriteras t.ex. ekologiskt odlad mat i högre grad än närodlad. I många fall importerar man hellre ekologiska råvaror från fjärran land istället för att köpa närproducerat.

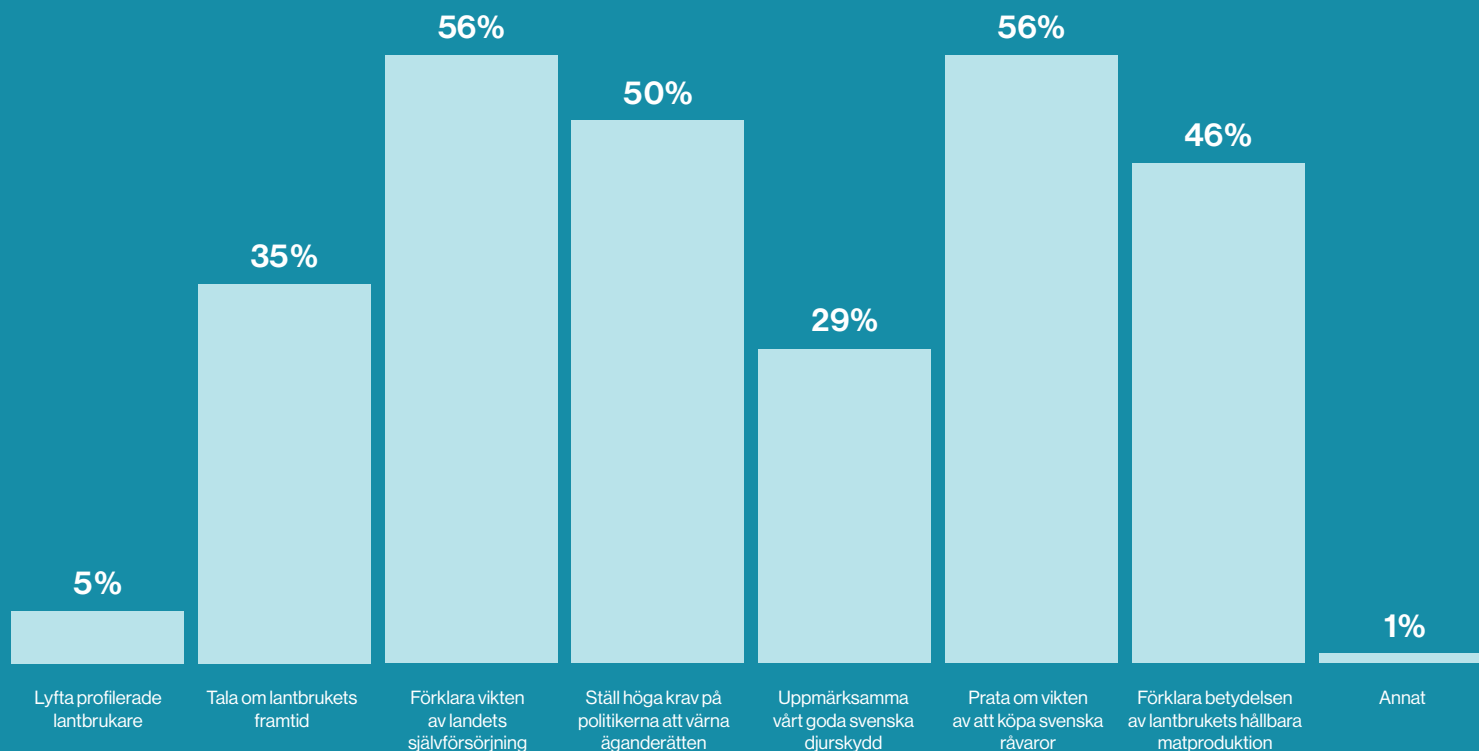
– Jag saknar stöd från kommunen när det kommer till främjandet av lokalt jordbruk. Det ska vara lika självklart som när t.ex. lokala konstnärer får stöd genom kommunens inköp av konst till kommunala byggnader. Jag tror dels att det handlar om prioriteringar men också om okunskap, säger Albin.

En annan del som Albin tycker är viktig, inte bara för sig själv utan för hela Sverige, är att vi har en hög självförsörjningsgrad.

– På landet är vi mer förberedda vid t.ex. oförutsedda händelser. Vi är betydligt mer vana vid att det kan bli strömavbrott eller att den kommunala vattenförsörjningen plötsligt ligger nere. Jag tror inte att lösningen är att endast bunkra upp med en massa mat, utan att istället hela logistiken bör fungera när viktiga samhällsfunktioner ligger nere. Därför hoppas jag att försvarsfrågan får stort utrymme i årets val, säger Albin.

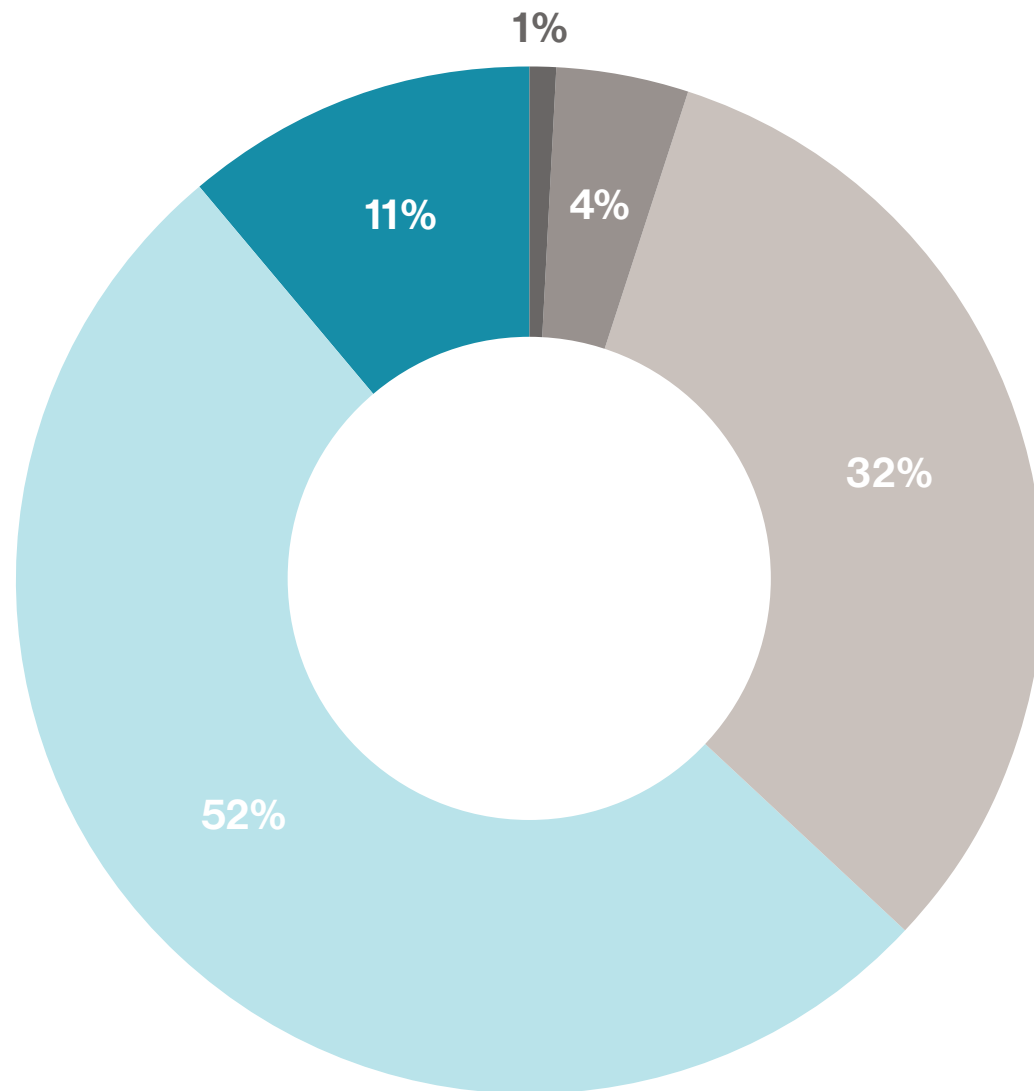
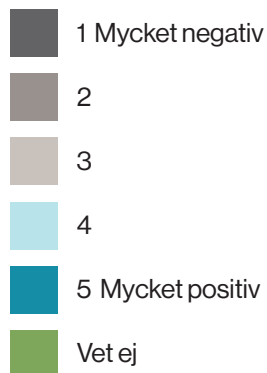
Vad behöver lantbrukets företrädare göra för att lyfta lantbruksfrågorna i valet?

Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

Vilken känsla har du just nu i rollen som lantbrukare?

Värdera 1-5 där 1=mycket negativ och 5=mycket positiv

Utblick Lantbrukspanelen 1/2018

Efterfrågan på svenska produkter ökar och allt fler svenskar intresserar sig för var maten kommer ifrån, och hur den framställs. Man kan säga att maten, och därmed lantbruket, blir mer politiskt.

Hållbarhetsfrågorna har gått från att vara en trend till självklara krav från konsumenterna samtidigt som lantbruket allt mer uppfattas vara en framtidsbransch i tider av snabb modernisering av produktionssätt kombinerat med en globalt ökad efterfrågan på både mat och bra mat. Många menar att Sverige har alla förutsättningar att bli en ännu stor matexportör i framtiden och därmed bidra till matförsörjningen i världen.

Samtidigt innebär den allt oroligare omvärlden att debatten kring självförsörjning får en ny renässans. Sedan tidigare vet vi att en stor andel av svenskarna inte känner sig bekväma med en 50-procentig självförsörjningsgrad. Och även om få tror att total självförsörjning är önskvärt eller möjligt börjar allt fler befara att det funnits en naivitet i frågan som nu behöver bemötas.

När civilförsvarsfrågorna växer i betydelse, tar matförsörjningen och lantbruket en alltmer självklart stor roll.

I lantbrukspanelen har lantbrukarna beskrivit hur de uppfattar sin egen situation, hur man värderas som lantbrukare. En fråga som är starkt kopplad till detta är hur enkelt det är att bedriva lantbruk och hur starkt ens äganderätt skyddas. Som man kan förvänta sig finns en stor vilja att stärka äganderätten bland landets lantbrukare.

Äganderätsfrågan har också kommit att bli allt större i samhällsdebatten. För många företagare på landsbygden är skogen en investering och en säkerhet, och den oförståelsen som många menar att statsmakten visar kring äganderätten väcker uppmärksamhet.